

Col·laboració universitària cap a la transformació del sistema educatiu valencià: la Càtedra Interuniversitària de Transformació Educativa 'Carme Miquel'

Resenya dels actes de Presentació de la Càtedra Interuniversitària de Transformació Educativa 'Carme Miquel'.

Conselleria d'Educació, Cultura i Esport. Generalitat Valenciana, Universitat Jaume I de Castelló i Universitat de València.

Fig.1. Invitació acte de presentació de la Càtedra a la Universitat Jaume I de Castelló. 13 d'octubre de 2022.

GUILLEM ESCORIHUELA

Universitat de València

Guilem.Escorihuela@uv.es

<https://orcid.org/0000-0001-5735-3841>

Recentment s'ha presentat la Càtedra Interuniversitària de Transformació Educativa «Carme Miquel», fruit del conveni de col·laboració entre la Generalitat Valenciana, a través de la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport (CECE), la Universitat de València -Estudi General (UV) i la Universitat Jaume I de Castelló (UJI). S'han realitzat dos actes de presentació a cadascuna de les universitats implicades, el dia 13 d'octubre a la Universitat Jaume I de Castelló i el 17 de novembre a la Universitat de València.

El primer acte de presentació de la Càtedra s'ha celebrat al Menador espai cultural de la Universitat Jaume I (UJI) i que ha estat presidit per la rectora de l'UJI, Eva Alcón; la directora general d'Innovació Educativa i Ordenació, Reis Gallego, i la vicedirectora d'Innovació i Transferència de la Universitat de València, Rosa Donat.

La Càtedra, fruit d'un conveni entre la Universitat Jaume I, la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport i la Universitat de València té com a finalitat impulsar la investigació, la formació i la reflexió al voltant del món de l'educació no universitària. Per a aconseguir aquest objectiu, des de la Càtedra s'organitzaran esdeveniments relacionats amb la innovació educativa, les bones pràctiques docents i les xarxes de professorat i es realitzaran accions per a enfortir els lligams entre la Universitat, els centres d'educació no superior i la societat.

La rectora de la Universitat Jaume I, ha destacat que aquesta càtedra «vol ser un espai multidisciplinari on compartir projectes innovadors i potenciar el paper transformador de l'educació; un espai on puguem intercanviar experiències entre els diferents agents educatius, i generar i compartir coneixements per tal d'afavorir la transformació educativa». Eva Alcón també ha subratllat que «aquesta iniciativa encaixa amb el compromís de l'UJI amb la innovació educativa com a eina de millora permanent de l'educació i com a exemple s'ha referit, entre altres, als més de cent grups d'investigació que treballen en aquest àmbit, la línia d'ajudes a la innovació educativa o el futur Centre d'Innovació Educativa i Tecnologies Digitals, que es construirà al campus amb el suport de la Conselleria d'Educació».

La directora general d'Innovació Educativa de la Conselleria, Reis Gallego, ha explicat que «vam donar llum verda a la creació d'aquesta càtedra tan necessària i important i ja està conformada i amb activitats previstes com és la celebració els pròxims 20 i 21 d'octubre d'unes jornades de dinamització de biblioteques escolars. Des del departament de la consellera Raquel Tamarit estem molt satisfets de la feina conjunta amb l'UJI iniciada amb la Càtedra. A més, duu un nom molt representatiu del seu esperit, ja que Carne Miquel com a impulsora d'una escola pública, en valencià i respectuosa amb el medi ambient, així com una referent en matèria de renovació pedagògica al País Valencià, és l'herència d'on beu aquest organisme conjunt entre la Conselleria i les universitats».

Fig. 2. Fotografia de la intervenció de Reis Gallego, directora general, a l'acte de presentació de la Càtedra a la UJI, junt a LLidón Moliner i Alberto Cabedo, codirectors de la Càtedra a la UJI.

Cal recordar que l'activació de la Càtedra Interuniversitària de Transformació Educativa «Carme Miquel» es va aprovar el passat mes de juny en Ple del Consell de la Generalitat a instàncies de la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport. Mitjançant aquest conveni, la Conselleria aporta 70.000 euros anuals per al treball d'investigació i les activitats que es desenvolupen, la meitat per a cadascuna de les universitats col·laboradores.

A l'acte també ha participat el vicerector d'Innovació, Transferència i Divulgació Científica de l'UJI, David Cabedo; els directors de la Càtedra a l'UJI, Lidón Moliner i Alberto Cabedo, i la directora de la Càtedra a València, Rosa Isusi.

A més, s'han mostrat les possibilitats transformadores de l'educació amb l'actuació de l'alumnat del projecte «Musiquem» del CEIP Mestre Canós, i els arranjaments florals elaborats a l'aula per part de l'alumnat de cicles formatius del Grau Bàsic d'Agrojardineria i Composicions Florals i del Grau Mitjà de Jardineria i Floristeria de l'IES Bovalar de Castelló de la Plana.

Per a tancar la presentació a la UJI, la professora Noemy Berbel Gómez, de la Universitat de les Illes Balears, ha oferit la conferència «Avancem junts cap a la transformació educativa: universitat-escola-societat».

Fig.3. Invitació acte de presentació de la Càtedra a la Universitat de València. 17 d'octubre de 2022.

El passat 17 de novembre es va presentar a la Facultat de Magisteri de la Universitat de València la Càtedra Interuniversitària de Transformació Educativa «Carme Miquel», fruit del conveni de col·laboració entre la Generalitat Valenciana, a través de la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport (CECE), la Universitat de València -Estudi General (UV) i la Universitat Jaume I de Castelló (UJI). L'acte va estar presidit per la vicerectora d'Innovació i Transferència de la UV, Rosa Donat; la directora general d'Innovació Educativa i Ordenació, Reis Gallego; el vicerector d'Innovació, Transferència i Divulgació científica de la UJI, David Cabedo, i la degana de la Facultat de Magisteri de la UV, Ana Botella. Així com per la codirectora de la Càtedra, Rosa Isusi, que va dedicar les seues paraules a explicar el contingut, objectius i línies d'actuació de la inaugurada Càtedra²³.

23 L'acte de presentació a la UV es va gravar i es troba disponible a <https://docenciavirtual.uv.es/video/637f8c2e38d95931b-c5b6292>

En paraules de Rosa Isusi, les càtedres institucionals són una oportunitat de formalitzar una col·laboració qualificada, àmplia i duradora entre les institucions per a potenciar les relacions de la Universitat amb l'entorn socioeconòmic, cultural i educatiu. En aquest sentit, la Universitat de València està interessada a col·laborar amb els sectors socioeconòmics, culturals i educatius per a assegurar un dels fins de la formació i la investigació, que és la innovació i la modernització del sistema productiu i educatiu. I en aquest marc s'enclava la Càtedra presentada, que pretén millorar el sistema educatiu valencià a partir del impuls de la investigació, la formació i la reflexió al voltant del món de la educació no universitària. Es tracta de construir un canal de comunicació entre l'espai educatiu universitari i el no universitari. Els objectius que presenta la Càtedra són: impulsar la recerca en metodologies d'innovació educativa, així com la seua difusió i divulgació; incrementar l'oferta d'activitats, en diferents camps del coneixement, per a alumnes i professors; i promoure la col·laboració empresarial amb la Universitat en activitats en matèria d'educació.

Per a aconseguir aquests objectius, des de la Càtedra s'organitzaran esdeveniments per a enfortir els lligams entre la Universitat, els centres d'educació no superior i la societat, tots ells relacionats amb les bones pràctiques docents, la innovació educativa o les xarxes de professorat.

La vicerectora de la UV, Rosa Donat, va destacar que aquesta càtedra «comporta un compromís de col·laboració continuada, i que la formació no universitària és un repte per a la societat. L'educació pot canviar i canvia la vida de les persones, i la innovació és part essencial de la transformació educativa que ho fa possible».

La vicerectora Rosa Donat també va subratllar que «Carme Miquel és un referent en matèria de renovació pedagògica al País Valencià: mestra, impulsora d'una escola pública en valencià i respectuosa amb el medi ambient. Una inspiració per als objectius d'aquesta Càtedra».

Ana Botella, degana de la Facultat de Magisteri, va incidir en l'agraïment pel fet de que pròpia facultat haja sigut elegida com a seu per encapçalar el projecte de la Càtedra de Transformació Educativa, ressaltant que en aquesta Facultat es troba el futur dels mestres i professors de les aules valencianes, la formació dels quals passa per la innovació educativa com a ferramenta de millora permanent en educació, amb 25 grups d'innovació. Segons la degana Ana Botella «el repte per a la transformació educativa no depèn d'una mirada endògena envers els propis mètodes i recursos, si no d'entendre el canvi de context i tractar d'adaptar-se a les transformacions de la societat».

El vicerector de la UJI, David Cabedo, va posar el focus d'atenció en l'estructura interuniversitària de la Càtedra, afavorint la col·laboració entre els grups d'investigació i la vertebració territorial, enriquint els resultats del projecte.

La directora general d'Innovació Educativa i Ordenació de la Conselleria, Reis Gallego, va explicar que «es pretén transformar i produir un nexa d'unió entre els mestres a les aules, els professors a la universitat i l'alumnat universitari, que són els futurs mestres. El nou entorn requereix destreses de discurs, interconnexió i adaptabilitat a la societat».

L'activació de la Càtedra Interuniversitària de Transformació Educativa «Carme Miquel» va ser aprovada el passat mes de juny en Ple del Consell de la Generalitat a instàncies de la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport, qui aporta 70.000 euros anuals per als treballs d'investigació i les activitats que comporten. Aquest pressupost es divideix a parts iguals per cada una de les universitats implicades, la Jaume I de Castelló i la de València.

La directora de la Càtedra per la UV, Rosa Isusi, va dilucidar els aspectes més destacats del projecte, com les activitats formatives, culturals, d'investigació i d'extensió universitària que es desprenen de cadascuna de les línies de treball, que assumiran els valors i les metes específiques dels Objectius de Desenvolupament sostenible (ODS) i l'Agenda 2030, especialment l'objectiu 4, referent a una educació de qualitat. Les principals línies d'actuació passen per organitzar les jornades de difusió de pràctiques educatives innovadores; impulsar la connexió entre la universitat i la resta de centres per fomentar la

investigació educativa; organitzar les jornades de reflexió sobre l'activitat docent i de transferència i els reptes de futur del sistema educatiu amb la denominació d'escola d'estiu; organitzar les jornades de difusió de bones pràctiques de foment lector; realitzar treballs de recerca en l'àmbit de l'avaluació de l'alumnat dels ensenyaments de primària i Educació Secundària Obligatoria, al voltant dels procediments, tant teòrics com tècnics i metodològics associats a l'avaluació de les competències de l'alumnat del nostre sistema educatiu; crear un grup d'investigació acadèmica universitària en matèria de metodologies innovadores, pedagogia i pràctica docent; generar xarxes de professorat no universitari amb la finalitat d'implementar moviments actius d'innovació educativa; i generar fòrums de discussió, jornades o altre tipus d'esdeveniment amb la participació de docents i investigadors de les universitat implicades en el conveni i docents de centres educatius de titularitat de la Generalitat Valenciana.

En aquest sentit, Rosa Isusi va enumerar les accions immediates, com l'organització d'una trobada i/o congrés sobre innovació i transformació educativa que impulse la connexió, reflexió i discussió entre el professorat que podria realitzar-se entre febrer i març la Facultat de Magisteri de la UV. A partir d'aquest i amb el professorat interessat podrà impulsar-se la investigació sobre innovació educativa que pugua reflectir-se en una progressiva transformació educativa.

Posteriorment, els dissenyadors Rosanna Monrós i César Martínez explicaren el procés de creació del logo i marca Carme Miquel realitzada per a la Càtedra, així com les possibilitats d'utilització en diferents suports físics i digitals.

La professora titular Carmen Agulló, especialista en història de l'educació del Departament d'Educació comparada de la Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació de la UV, va fer una ponència sobre la figura de Carme Miquel com a referent cultural i educatiu del País Valencià: «des de la coeducació autodidacta, Miquel i els seus contemporanis mestres es refugiaren al voltant del Grup Freinet de renovació pedagògica, defensant el medi ambient i l'aprenentatge de la llengua». La professora resumeix l'esperit de Carme Miquel com a fruit de la cooperació i col·laboració entre mestres, alumnat, famílies i poble, aconseguint una escola activa arrelada al medi.

Per altra part, Alexandre Bataller, professor titular i director del Departament de Didàctica de la Llengua i la Literatura, va aportar la seua visió com a especialista en la literatura de Carme Miquel. Va mostrar la figura reivindicativa de l'escriptora i mestra, des de la seua columna al diari Levante-EMV, així com l'aportació divulgativa del territori i l'estima al medi a través dels primers llibres que tracten costums i tradicions populars en valencià per a públic infantil i juvenil. D'aquesta manera, l'escriptora és capaç de vertebrar el territori i la llengua a l'educació dels joves valencians. Sens dubte, una manera de transformar l'educació des de dins, prenent l'entorn com a referent i canviant una escola que venia de temps franquistes i arrastrava pràctiques immobiliàries.

L'última intervenció va estar a càrrec de Francesc J. Hernández Dobon, professor titular i director del Departament d'Antropologia Social de la Facultat de Sociologia i especialista en Sociologia de l'Educació. En aquesta ocasió va destacar el paper de Carme Miquel entre altres dones mestres en el context sociocultural de la València del s. XX i l'impuls que va donar a la utilització del valencià a les escoles. En relació amb açò va presentar els resultats preliminar d'un estudi recent en el que ha participat sobre l'aprenentatge del valencià, destacant la importància del sistema educatiu.⁵

La sessió de presentació va congrega a la sala a professorat i investigadors de la UV, així com als co-directors per la Càtedra per part de la Universitat Jaume I, Lidón Moliner i Alberto Cabedo, a més d'estudiants de la Facultat que es van interessar per les oportunitats de transformació i canvi educacional que ofereix la Càtedra.

Rosa Isusi va destacar l'excel·lent relació entre els directors i la fluïdesa i productivitat de la comunicació, amb un sòlid esperit de col·laboració amb la CECE. Entre 2022 i 2023 es pretén atendre a la major part les línies d'actuació previstes en el conveni i establir un calendari per a que les activitats tinguen una continuïtat. A més s'ha començat a dissenyar un pla de transferència i difusió dels resultats d'investigació

i innovació acadèmics entre el professorat de la CECE a través de la revista *Creativity and Educational Innovation Review* (CEIR) que publica la UV en digital i en obert. També a través del llançament d'una col·lecció monogràfica des de la Càtedra per visibilitzar les bones pràctiques innovadores cap a la transformació del sistema educatiu per a la societat actual. La directora va tancar valorant l'interès i l'esforç de la CECE per impulsar la Càtedra de transformació educativa «que considerem de vital importància per la millora de la qualitat del sistema educatiu valencià, i per això continuarem dedicant els nostres recursos humans i materials».

Fig.4. Taula inaugural a la presentació de la Càtedra a la Facultat de Magisteri de la Universitat de València. D'esquerra a dreta: Ana Botella Nicolás, degana; Reis Gallego, directora general; Rosa Donat, vicerectora UV i Rosa Isusi, directora de la Càtedra UV.